

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ**  
**ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**  
**ΤΡΙΤΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2005**  
**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:**  
**ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του Ήτον<sup>1</sup>. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα, στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτο που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θά 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιάτρευτη νοσταλγία.

[...]

Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, το ελληνικό πνέμα, φωτεινό, τολμηρό κι ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο του.

Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές με τα ουρασιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραία λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογιέται πως με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα.

Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να πραγματοποιούν με τα κορμιά τους τις πιο επικίντνες τόλμες: και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαις;» τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι» αποκρίθηκε ο σοφός «πως αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»

Εδώ όμως, στο Ήτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάει σε κλάματα. Γιατί μήτε καταπληχτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή

μένει, μέσα σε τέτοια ευλύγιστα κορμιά, ακαλλιέργητη. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.

Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές είναι στο Ήτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά —ακόντιο, πήδημα, δίσκος— παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκετ, τένις, φουτμπόλ.

Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθεις πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις: σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο αγηλές κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας.

[...]

Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. «Στα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον<sup>2</sup>, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό.»

(Νίκος Καζαντζάκης, *Ταξιδεύοντας - Αγγλία*, Αθήνα 1962)

1. Ήτον: Φημισμένο Κολέγιο της Μεγάλης Βρετανίας.
2. Ουέλιγκτον: Άγγλος στρατηγός ο οποίος έμεινε γνωστός για τη νίκη του επί του Ναπολέοντα στη μάχη του Βατερλό.

**A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (70-90 λέξεις).

**Μονάδες 25**

**B1.** Σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσετε την άποψή σας για το περιεχόμενο του πιο κάτω αποσπάσματος: «**Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. Έστα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό**».

**Μονάδες 10**

**B2.** Να επισημάνετε τα δομικά στοιχεία της έβδομης παραγράφου («Τα ομαδικά παιχνίδια ... κορυφές της ενέργειας»).

**Μονάδες 5**

**B3.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου:

**πραγματοποιούν, ευλύγιστα, ακαλλιέργητη, αφιλόκερδες, γυμνάζεις.**

**Μονάδες 5**

**B4. αριστοκρατία, σκoiνοβατικούς, ισορροπία, λεμβοδρομίες, συνηθίζουν:**

Από το δεύτερο συνθετικό των πιο πάνω λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη.

**Μονάδες 5**

**Γ.** Στα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα μειώνονται σταδιακά οι χώροι ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης. Στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου σας καλείστε, ως εκπρόσωπος των μαθητών και χρήστης αυτών των χώρων, να επισημάνετε σε μια ομιλία σας 500-600 λέξεων τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.

**Μονάδες 50**

**Διευκρίνιση:**

«Τεράιν» = ο αγωνιστικός χώρος στον οποίο διεξάγονται αθλήματα όπως το τένις, το ποδόσφαιρο κλπ., το γήπεδο.

## ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

**A.** Ο συγγραφέας ως επισκέπτης του κολεγίου Ήτον, καταγράφει προσωπικές σκέψεις διαισθανόμενος τη δύναμη του ελληνικού πνεύματος που γαλουχεί ακόμα γόνους της «εγγλέζικης αριστοκρατίας». Βλέποντας τους μαθητές να παίζουν γκολφ και αναλογιζόμενος τα λόγια Ανατολίτη σοφού, σκέπτεται πως η άσκηση του σώματος υπηρετεί την ελληνική αρμονία, την ισόρροπη ανάπτυξη του πνεύματος αλλά και της ψυχής. Η αγωγή στο Ήτον συνδυάζει τις κλασικές σπουδές με τα ομαδικά αθλήματα επιδιώκοντας τον ύψιστο σκοπό της υπέρβασης της ατομικότητας για τις ανάγκες κάθε ομάδας που οδηγεί σε νίκες αντίστοιχες με αυτήν του Ουέλιγκτον στο Βατερλό.

**B.1.** Ο αθλητισμός είναι καθοριστικός στη διαμόρφωση της σωματικής διάπλασης αλλά και στην ανάπτυξη του ψυχικού κόσμου του αθλούμενου. Από τη μια εξασφαλίζει χάρη, δύναμη, ορμή· από την άλλη καλλιεργεί την άμιλλα, τη συνεργασία, την ομαδικότητα. Η προσφορά, λοιπόν, του αθλητισμού επιγραμματικά συνοψίζεται στη φράση «νους υγιής εν σώματι υγιεί». Κι όταν σε εκπαιδευτήρια όπως το Ήτον, εκπληρώνεται ο παραπάνω στόχος τότε οι νέοι αποκτούν τα απαραίτητα εφόδια για να κερδίσουν κάθε σκληρή μάχη της ζωής τους.

**B.2.**

- **Θεματική πρόταση:** «Τα ομαδικά παιχνίδια ... γενική ενέργεια».
- **Λεπτομέρειες:** «Να μη νιώθης ... πόλη, έθνος ».
- **Πρόταση κατακλείδα:** «Έτσι, από σκαλοπάτι ... της ενέργειας»

**B.3. πραγματοποιούν:** κάνουν, εκτελούν  
**ευλύγιστα:** εύκαμπτα  
**ακαλλιέργητη:** απαίδευτη  
**αφιλόκερδες:** ανιδιοτελείς  
**γυμνάσεις:** ασκείς

**B.4. αριστοκρατία:** διακρατικό  
**σκοινοβατικούς:** διάβαση  
**ισορροπία:** αμφίρροπος

**λεμβοδρομίες: πρόδρομος  
συνηθίζουν: ασυνήθης**

Γ. Το τρίτο μέρος της γραπτής εξέτασης στη Νεοελληνική Γλώσσα Γ' Λυκείου απαιτεί τη διαμόρφωση ενός κειμένου-ομιλίας 500-600 λέξεων. Κάθε μαθητής, ως εκπρόσωπος των μαθητών και χρήστης των χώρων ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης, καλείται ν' αναφερθεί στη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων. Το γεγονός ότι το κείμενο θα εκφωνηθεί στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου, καθιστά θεμιτή την ύπαρξη μιας προσφώνησης στην εισαγωγή του, όπως «Κυρίες και Κύριοι» και μια επιφώνηση στο τέλος, όπως: «Σας ευχαριστώ».

Στις μέρες μας, που σταδιακά μειώνονται οι χώροι ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης στα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα, δικαιολογείται μεγαλύτερη ευαισθησία και ενδιαφέρον για την αναγκαιότητα των ομαδικών παιχνιδιών. Μέσα σε συνθήκες αλλοτρίωσης, «κονιορτοποίησης του ανθρώπινου προσώπου», μαζοποίησης και υποταγής στους «ασθματικούς ρυθμούς του σύγχρονου βίου» η αναζήτηση διεξόδων σε χώρους άθλησης και ψυχαγωγίας μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά όχι μόνο για τα άτομα αλλά και για τις κοινωνίες.

Η αντικειμενική θεώρηση της πραγματικότητας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η συμμετοχή σε ομαδικά παιχνίδια:

- Επηρεάζει καθοριστικά τον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου, αφού απαιτεί τον αυτοέλεγχο, την αυτοπειθαρχία και την αυτοσυγκράτηση.
- Μ' αυτόν τον τρόπο καταπολεμά τον εγωκεντρισμό και διδάσκει σύνεση και μέτρο.
- Στόχος του ατόμου δεν είναι η προσωπική διάκριση και προβολή αλλά η επιβράβευση της συλλογικής προσπάθειας.
- Το παραπάνω συντελεί στην ψυχική ισορροπία, αφού η ένταξη σε μια ομαδική προσπάθεια αφυπνίζει ανώτερες εσωτερικές αρετές και προσδίδει ένα αίσθημα δικαίωσης και αυτοπραγμάτωσης.
- Καθένας μπορεί να γνωρίσει τον εαυτό του μέσα από τον άλλο και να ωριμάσει ψυχικά ως προσωπικότητα .
- Εξάλλου, η συμμετοχή σε ομαδικά παιχνίδια συνιστά δημιουργικό τρόπο πλήρωσης του ελεύθερου χρόνου και καταπολεμά το άγχος, την πλήξη και την τυποποίηση της καθημερινότητας.
- Αναμφίβολα η συμμετοχή σε ομαδικά αθλήματα δεν έχει σημασία μόνο

για τη διαμόρφωση του ψυχικού κόσμου του ανθρώπου, αφού συνδέεται και με τη σωματική υγεία και ευρωστία.

- Η άσκηση αποτελεί αντίβαρο σε άσχημες συνήθειες και παρεκτροπές π.χ. κάπνισμα, κακή διατροφή.
- Εξάλλου, δεν πρέπει να αγνοήσουμε ότι η σωματική υγεία συνδέεται άρρηκτα με την πνευματική υγεία. «Νους υγιής εν σώματι υγείη». Το άτομο μέσα από το ομαδικό παιχνίδι αναπτύσσει την οξυδέρκειά του, αποκτά νηφαλιότητα και νιώθει μεγαλύτερη ευεξία.
- Οι παραπάνω ωφέλειες αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στην εποχή μας που ο άνθρωπος ζώντας στον αιώνα της απόλυτης εξειδίκευσης αδρανοποιείται και βιώνει μια «καθιστική ζωή» χωρίς δραστηριότητες και ενδιαφέροντα.
- Είναι ιδιαίτερα σημαντική η σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων, αφού συμβάλλει στην καλλιέργεια κοινωνικών αρετών όπως η άμιλλα, η ομαδικότητα, η συνεργασία, η αλληλεγγύη κ.τ.λ.
- Ο έφηβος θέτει τον εαυτό του στην υπηρεσία της ομάδας και κατά συνέπεια στρέφεται προς το συνάνθρωπο ανοίγοντας τον κλειστό κύκλο της ατομικότητας, ιδίως στις μέρες μας που η υπέρμετρη ανάπτυξη της τεχνολογίας οδήγησε στην «κυριαρχία της εικόνας και στον περιορισμό του λόγου και του διαλόγου».
- Σε μια εποχή έντονου ανταγωνισμού γίνεται αντιληπτό ότι οι μεγάλοι σκοποί υπηρετούνται από σύνολα και όχι από άτομα. (αναγκαιότητα συλλογικής προσπάθειας)
- Η συνειδητοποίηση της ύπαρξης νόμων και κανόνων σε οποιαδήποτε συλλογική διαδικασία επιτρέπει τη συνειδητή συμμόρφωση σε νόμους που διέπουν τη λειτουργία των κοινωνιών.
- Αναπτύσσεται μ' αυτόν τον τρόπο η υπευθυνότητα και κατ' επέκταση η συνυπευθυνότητα.
- Παράλληλα, το άτομο συνειδητοποιεί μέσα από το ομαδικό παιχνίδι ότι ο αντίπαλος δεν είναι εχθρός αλλά σύμμαχος στον αγώνα για ένα σκοπό που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η διεξαγωγή του ίδιου του παιχνιδιού.
- Έτσι, το άτομο μαθαίνει να σέβεται τον αντίπαλο, να μην τον υποτιμά και να ενστερνίζεται την αλήθεια που θέλει το "ευ αγωνίζεσθαι" να έχει σημασία και όχι η νίκη.
- Είναι, λοιπόν, η συμμετοχή σε ομαδικά παιχνίδια μάθημα αξιοπρέπειας και ανθρωπισμού, αφού αμβλύνει τις προκαταλήψεις και απορρίπτει κάθε είδος ρατσισμού.

Αναλογιζόμενοι, λοιπόν, τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στη διαμόρφωση σωματικά και ψυχικά υγιών προσωπικοτήτων και στην κοινωνικοποίηση των εφήβων οφείλουμε να προσπαθήσουμε όλοι, πολιτεία και πολίτες, για την αύξηση των χώρων ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης. Τα μέλη των σύγχρονων τεχνοκρατικών κοινωνιών έχουν ανάγκη από μία τέτοια προσπάθεια αλλά και από την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση της υπάρχουσας υποδομής, ώστε να διεκδικήσουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Ο αθλητισμός αποτελεί διέξοδο και λύση, απέναντι σε νοσηρά φαινόμενα, διαβρωτικούς αποπροσανατολιστικούς μηχανισμούς, που αμαυρώνουν την εικόνα του σύγχρονου πολιτισμού και μάχονται την προσπάθεια για 'έναν καλύτερο κόσμο.

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:**  
**ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ**  
**ΒΑΡΒΑΤΣΟΥΛΗ ΕΦΗ**  
**ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ**  
**ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΑΡΙΑ**